

**Rozporządzenie
Prezydenta Rzeczypospolitej**

z dnia 9 grudnia 1924 r.

**o zmianie ustroju Prokuratorji Generalnej
Rzeczypospolitej Polskiej.**

Na podstawie art. 1 A p. 3 i art. 2 ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. o naprawie Skarbu Państwa i o poprawie gospodarstwa społecznego (Dz. U. R. P. № 71, poz. 687) i zgodnie z uchwałą Rady Ministrów z dnia 5 grudnia 1924 r. stanowią co następuje:

§ 1. Prokuratorja Generalna Rzeczypospolitej Polskiej, utworzona na zasadzie ustawy z dnia 31 lipca 1919 r. (Dz. P. P. P. № 65, poz. 390), jest powołaną do wykonywania obrony prawnej i zastępstwa prawnego prawno-prywatnych i publicznych interesów Państwa i podlega Ministrowi Skarbu.

§ 2. Do zakresu działania Prokuratorji Generalnej należy:

- 1) zastępstwo sądowe wogóle w sprawach, dotyczących praw i interesów majątkowych i publicznych Państwa;
- 2) zastępstwo praw i interesów majątkowych i publicznych Państwa w postępowaniu przed sądami prawa publicznego i władzami administracyjnymi z zasirzeżeniem postanowienia ustępu 4 § 6;
- 3) wydawanie na wezwanie władz państwowych opinij prawnych w sprawach, dotyczących majątkowych i publicznych interesów Państwa oraz udzielanie porady prawnej i współdziałanie w sporządzaniu aktów prawnych, dotyczących praw i interesów Państwa.

§ 3. Do praw i interesów Państwa, o których mowa w poprzednim paragrafie, należą:

- 1) wszelki majątek ruchomy i nieruchomy, a w szczególności wszelkie prawa i roszcze-

nia Państwa oparte na tytułach prawno-prywatnych i prawno-publicznych, instytucje i przedsiębiorstwa państwowe,

- 2) prawa terytorjalne Państwa oraz wynikające z umów i traktatów międzynarodowych prawno-prywatne i publiczne prawa i roszczenia Państwa do państw obcych i zobowiązania, względem państw obcych zaciągnięte,
- 3) wszelki majątek nieruchomy i ruchomy, fundusze i zakłady, pozostające pod zarządem władz państwowych podczas trwania tego zarządu.

§ 4. Rada Ministrów jest władną oznaczać w drodze rozporządzenia te instytucje i przedsiębiorstwa państwowe, urządzone na zasadach samodzielnej gospodarki, do których nie odnoszą się postanowienia niniejszego rozporządzenia o zastępstwie i o obronie prawnej majątku państwowego i które przy tem zastępstwie posługują się innymi organami.

§ 5. Prokuratorja Generalna wykonywa zastępstwo prawne instytucyj publicznych, będących odrębnymi od Skarbu Państwa podmiotami prawnymi, w tym zakresie, w jakim wykonywała je na zasadzie przepisów dotychczasowych art. 3 ustawy z dnia 31 lipca 1919 r. (Dz. P. P. P. № 65, poz. 390). Jednakowoż Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia uchylać obowiązek Prokuratorji Generalnej do zastępowania rzeczonych podmiotów prawnych. Może też Rada Ministrów polecać Prokuratorji Generalnej zastępstwo tych instytucyj publicznych, będących odrębnymi od Skarbu Państwa podmiotami prawnymi, których Prokuratorja Generalna dotychczas nie zastępowała.

Dotyczy to w szczególności instytucyj i zakładów o charakterze prawno-publicznym oraz funduszy i przedsiębiorstw, za których rentowność Skarb Państwa przyjął gwarancję lub które w całości lub w części są dotowane lub finansowane przez Skarb Państwa i za których niedobory Skarb Państwa jest odpowiedzialny.

§ 6. Przewidziane w § 2 zastępstwo sądowe obejmuje wszelkie czynności w postępowaniu cywilnem przed wszystkimi sądami, istniejącymi na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, tak w sprawach spornych jak i postępowaniach niespornych wszelkiego rodzaju.

W sądownym postępowaniu cywilnem wszelkiego rodzaju Skarb Państwa i inne podmioty prawne, o których wyżej mowa, zastępuje wyłącznie Prokuratorja Generalna, która jest uprawniona do prawnie skutecznego podejmowania wszelkich czynności procesowych i do spełniania wszelkich sądowych aktów prawnych bez obowiązkowego wykazywania się osobnym pełnomocnictwem.

W postępowaniu sądowo-karnem Prokuratorja Generalna bierze udział wtedy, gdy okaże się potrzeba zastępowania interesów majątkowych Państwa i gdy Prokuratorja Generalna przez właściwą władzę państwową o zastępstwo wezwana będzie.

W postępowaniu przed sądami prawa publicznego i przed władzami administracyjnymi tak w kraju jak i zagranicą oraz w postępowaniu przed sądami zagranicznymi Prokuratorja Generalna bierze udział

w tych wypadkach, w których zastępstwo poruczone jej będzie przez władzę administracyjną, powołaną do zarządu lub nadzoru nad odnośnym podmiotem prawnym lub nad odnośną gałęzią administracji państwowej.

§ 7. W razie kolizji między interesami Skarbu Państwa a interesami podmiotów prawnych, zrównanych ze skarbem Państwa w myśl § 3 p. 3 i § 5 Prokuratorja Generalna ma zastępować Skarb Państwa, inne zaś podmioty prawne mają mieć dla siebie w tym wypadku ustanowionych we właściwej drodze osobnych doradców i zastępców.

W razie kolizji interesów podmiotów prawnych, zrównanych ze Skarbem Państwa, Prokuratorja Generalna nie może zastępować żadnej ze stron, dla których winni być w tym wypadku powołani w drodze właściwej osobni doradcy i zastępcy.

§ 8. Czynności urzędowe spełnia Prokuratorja Generalna na wezwanie władz państwowych, oznaczonych w instrukcji służbowej (§ 15), która określi również stosunek Prokuratorji do władz i urzędów państwowych wogóle oraz instytucyj publicznych, o których mowa w § 5.

Jeżeli w poszczególnych wypadkach wyłoni się wątpliwość, czy w myśl niniejszego rozporządzenia ma być podjęta czynność urzędowa Prokuratorji Generalnej, winna ona zasięgnąć decyzji Ministra Skarbu.

W wydawaniu opinij prawnych kieruje się Prokuratorja Generalna własnym przekonaniem prawnym.

Władze, urzędy i instytucje, korzystające z pomocy Prokuratorji Generalnej, a również wszelkie władze i urzędy państwowe, tak administracyjne jak i sądowe obowiązane są dostarczać Prokuratorji Generalnej wszelkich będących w ich posiadaniu informacji, materiałów i aktów, w sprawach, w których Prokuratorja Generalna wykonywa zastępstwo lub udziela porady prawnej.

§ 9. Na czele Prokuratorji Generalnej stoi Prezes Prokuratorji Generalnej, podległy Ministrowi Skarbu. Do Prezesa Prokuratorji Generalnej należy kierowanie działalnością całego urzędu, wykonywanie nadzoru nad wszystkimi urzędnikami i funkcjonarjuszami Prokuratorji i wydawanie wszelkich zarządzeń służbowych celem zapewnienia prawidłowego toku urzędowania. Prezesa Prokuratorji Generalnej zastępuje wiceprezes.

§ 10. Prokuratorja Generalna ma siedzibę główną w stołecznym mieście Warszawie.

W siedzibach sądów apelacyjnych działają i nadal tworzone być mogą dla określonych ściśle okręgów terytorjalnych oddziały Prokuratorji Generalnej, wchodzące do jej składu.

Utworzenie i oznaczenie terytorjalnego zakresu działania oddziałów Prokuratorji Generalnej następować będzie w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, wydanego na wniosek Ministra Skarbu. W ten sam sposób może być dokonana zmiana okręgów właściwości terytorjalnej poszczególnych oddziałów.

Na czele oddziału stoi Prezes Oddziału Prokuratorji Generalnej, podległy Prezesowi Prokuratorji Generalnej. Do Prezesa Oddziału Prokuratorji Generalnej

nej należy kierowanie działalnością oddziału i wykonywanie bezpośredniego nadzoru służbowego nad czynnościami dodanych sobie urzędników i funkcjonarjuszów.

Oddziały Prokuraturji Generalnej spełniają w okręgach swej właściwości terytorjalnej samoistnie swoje zadania i czynności. W sprawach ważnych a wątpliwych i w sprawach ogólnej i zasadniczej doniosłości Prezes Prokuraturji Generalnej udziela oddziałom Prokuraturji wskazówek i dyrektyw, które mają dla nich znaczenie wiążące.

Na obszarze, nie przekazanym żadnemu oddziałowi, pozostanie wyłącznie Prokuraturja Generalna w Warszawie powołaną do spełniania zadań i czynności określonych w § 2 niniejszego rozporządzenia.

§ 11. W miarę potrzeby ustanawiani będą przez Ministra Skarbu delegaci Prokuraturji Generalnej, których terytorjalny zakres działania i siedzibę określi Minister Skarbu w drodze rozporządzenia.

Delegaci Prokuraturji Generalnej podlegają Prezesom Oddziałów Prokuraturji Generalnej, przy których zostali ustanowieni. Delegaci, ustanowieni na obszarze, nie przekazanym żadnemu oddziałowi Prokuraturji, podlegają bezpośrednio Prezesowi Prokuraturji Generalnej.

Delegaci Prokuraturji Generalnej spełniają w okręgach swej terytorjalnej właściwości te same zadania i czynności, które wykonywują oddziały Prokuraturji Generalnej i w stosunku do personelu, jaki może być dodany do pomocy, spełniają bezpośredni nadzór służbowy.

§ 12. Zastępstwo sądowe wykonywują urzędnicy referendarscy Prokuraturji Generalnej, a jeśli to okaże się niezbędnem, może być ono powierzane adwokatom, których stosunek do Prokuraturji Generalnej unormuje instrukcja służbowa. Do spełniania zastępstwa sądowego w wypadkach, określonych w instrukcji służbowej, mogą być delegowani także urzędnicy właściwej władzy państwowej lub organy podmiotów prawnych, o których zastępstwo chodzi.

Wszystkie osoby, występujące wobec sądu w imieniu Prokuraturji Generalnej, winny wykazać się ogólnem lub szczegółowem pełnomocnictwem, którego formę przepisze instrukcja służbowa.

§ 13. Skład Prokuraturji Generalnej stanowią urzędnicy referendarscy, kancelaryjni i rachunkowi. Do urzędników Prokuraturji Generalnej stosują się ogólne przepisy o państwowej służbie cywilnej.

Referendarskimi urzędnikami Prokuraturji Generalnej mogą być tylko osoby, które ukończyły wyższe studia prawnicze, zdały wszystkie przepisane prawnicze egzaminy i wykazały się odbytą jednoroczną aplikacją sądową.

Referendarscy urzędnicy Prokuraturji winni po upływie czasu służby, który określi rozporządzenie Rady Ministrów, wydane na wniosek Ministra Skarbu, poddać się egzaminowi zawodowemu.

Warunki i przedmioty tego egzaminu, którego zakres nie może być mniejszy, niż egzaminu sędziowskiego i adwokackiego, określi rozporządzenie Rady Ministrów, wydane w tej samej drodze.

W skład komisji egzaminacyjnej wchodzi oprócz członków z pośród urzędników Prokuraturji General-

nej również przedstawiciel sądownictwa i przedstawiciel adwokatury.

Służba w Prokuraturji Generalnej w charakterze stałego i prowizorycznego (odbywającego aplikację) urzędnika referendarskiego zastępuje aplikację sądową i adwokacką, wymaganą do dopuszczenia do egzaminu adwokackiego i do wykonywania adwokatury; egzamin zawodowy w Prokuraturji Generalnej nadaje te same uprawnienia co egzamin adwokacki i sędziowski.

Do końca 1926 r. do służby w Prokuraturji Generalnej w charakterze urzędników referendarskich mogą być dopuszczone osoby, które aplikacji sądowej nie odbyły.

§ 14. Urzędnicy Prokuraturji Generalnej mają się poświęcać wyłącznie pełnieniu swych czynności urzędowych i nie wolno im zajmować się bezpośrednio lub pośrednio sprawowaniem zastępstwa prawnego lub interesami prawnymi osób prywatnych. Przepis ten nie narusza prawa urzędnika do prowadzenia swych własnych spraw przed sądem, jak również do bezpłatnego sprawowania zastępstwa w sprawach jego krewnych w linii prostej, małżonka, osób zostających pod jego opieką i dzieci przysposobionych, o ile we wszystkich tych wypadkach nie zachodzi kolizja z jego obowiązkami służbowymi.

Urzędnicy referendarscy Prokuraturji Generalnej, występując przed sądami w spełnieniu swych urzędowych czynności korzystają z praw adwokatów na obszarze całej Rzeczypospolitej. Urzędnikom referendarskim służyć będą wszelkie prawa adwokatów przy występowaniu w sądach wszystkich instancyj również w sprawach osobistych i w sprawach tych osób których zastępstwo w myśl paragrafu niniejszego jest dopuszczalne.

Za szkodę materjalną, wynikłą dla Skarbu Państwa lub dla podmiotów prawnych, o których powyżej mowa, z powodu ciężkiego niedbalstwa lub oczywistego naruszenia obowiązków służbowych, jest tak Prezes Prokuraturji Generalnej, Prezes Oddziału i Delegat Prokuraturji, jak każdy z urzędników Prokuraturji, który w danym wypadku szkodę spowodował, odpowiedzialny i zobowiązany do zadośćuczynienia.

§ 15. Instrukcja służbowa, którą wyda Rada Ministrów na wniosek Ministra Skarbu, określi bliżej szczegóły organizacji, tok i sposób wewnętrznego urzędowania Prokuraturji Generalnej i jej organów oraz zadania, obowiązki i prawa poszczególnych kategorii urzędników i funkcjonarjuszów.

§ 16. W sprawach, w których stroną jest Skarb Państwa, Prokuraturja Generalna i inne urzędy i władze państwowe wolne są od wnoszenia wszelkich opłat na rzecz Skarbu w postępowaniu przed sądami wszelkiego rodzaju i władzami administracyjnymi. Opłaty te będą jednak uiszczane przez stroną pokonaną prawem.

§ 17. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej z dniem 1 stycznia 1925 roku. Z tym samym dniem traci moc obowiązująca ustawa z dnia 31 lipca 1919 roku (Dz. P. P. P. № 65, poz. 399). Instrukcje służbowe, zawarte w uchwałach Rady Ministrów z dnia 28 sierpnia

nia 1919 r. (Dz. U. R. P. № 75, poz. 433) i z dnia 17 czerwca 1920 r. (Dz. U. R. P. № 73, poz. 502) i inne przepisy, wydane dla Prokuratorji Generalnej na zasadzie tej ustawy, o ile nie są sprzeczne z niniejszem rozporządzeniem, zachowują moc obowiązującą do czasu wydania instrukcji i innych przepisów wykonawczych przewidzianych niniejszem rozporządzeniem.

§ 18. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Prezesowi Rady Ministrów i Ministrowi Skarbu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Prezydent Rzeczypospolitej: *S. Wojciechowski*

Prezes Rady Ministrów

i Minister Skarbu: *W. Grabski*

Minister Sprawiedliwości: *A. Żychliński*
